

Карл
Ристикиви

Karl
Ristikivi

Кодыр
саридзыс
лолалё

Kaua kui
hingab
meri

KARL RISTIKIVI

КАРЛ РИСТИКИВИ

KARL RISTIKIVI

KAUA KUI HINGAB MERI

luuletused

Сыктывкар
2010

КАРЛ РИСТИКИВИ

КОДЫР САРИДЗЫС ЛОЛАЛӨ

кывбурьяс

Вуджөдіс Нина Обрезкова

**Сыктывкар
2010**

ББК 84 (4Эст)

P54

Книгасö лэдзны отсалісны Эстонияса
Hõimurahvaste да Eesti Kultuurkapital программаяс

Карл Ристикиви.

P54 Kaua kui hingab meri. Кодыр саридзыс лолалö. –
Вуджөдіс Н.Обрезкова. – Сыктывкар, 2010. –
96 л.б.

ISBN 978-5-7934-0324-5

Тайö небөгас пыртöма тöдчана эст кывбура-
лысь Карл Ристикивилысь коми кыв вылö
вуджөдöм кывбурьяс. Найöс босьтöма Швеция-
ын 1972 воын петалöм «Мортлөн туй» небөгысь.

ББК 84 (4Эст)

ISBN 978-5-7934-5

© Karl Ristikivi, 2010.

© Нина Обрезкова, перевод, 2010.

© Мария Шишкина, обложка, 2010.

Карл Ристикиви (16.10.1912–19.07.1977) – тӧдчана эст гижысь да литература туялысь. Чужис Эстонияса Паад-ремаа сиктын. 1942 воын помаліс Тарту университетса география факультет. 1943 воын муніс Финляндияӧ, 1944 восянь оліс Швецияын.

Литература туялысьяс Карл Ристикивилысь творчествосӧ юкӧны куим пельӧ.

Первой юкӧн подулас трилогия, кытчӧ пырисны «Би да кӧрт» (1938), «Йӧз гортын»(1940) да «Сад» (1942) романъяс.

Мӧд юкӧн – эмиграцияын олӧм да гижан удж. Сэки вӧлі кад, кор эстонскӧй эмигрантъяс гӧгӧрвоисны, мый налӧн дыр на оз артмы воны гортас. Ристикиви гижӧ уна критическӧй удж да сӧмын ӧти роман – «Ловьяслӧн вой» (1953). Кык роман йылысь – «Ставыс, мый коркӧ вӧлі» (1946) да «Нинӧм эз ло» (1947) – туялысьяс пасйӧны, найӧс пӧ Ристикиви гижліс водзджык. 1950–1958 воясӧ Карл Ристикиви газетъясын да журналъясын йӧзӧдліс и кывбуръяс.

Коймӧд юкӧнас пыртӧны Карл Ристикивилысь 3 историческӧй трилогия. Первойыс – «Сотчысь флаг» (1961), «Медбӧръя кар» (1962), «Кулӧмланы лэбысь» (1963) – креста походъяс йылысь; мӧдыс – «Фата» (1965), «Радлунлӧн сылан» (1966) да «Тӧдыслӧн велӧдчысь» (1967). Коймӧдас пырӧны «Шань сьӧлӧмъяс либӧ кык ӧрт Ференцын» (1970), «Драконлӧн пиньяс» (1970), «Кык пӧвста ворсӧм» (1972) романъяс. 1964 воын петіс «Мойдса ді» роман-антиутопия, 1976 воын – «Римскӧй квадрат», 1968 воын – «Сиктун дзирья» нима новеллаяс сборник, 1980 воын – «Стеклӧ синма Христос» нима ичӧт проза сборник.

1972 воын Швецияса Лунд карын петіс «Мортлӧн туй» кывбура небӧг, сійӧс 60 арӧс тыригкежлас лӧсьӧдісны гижыслӧн ӧртъясыс. Бӧрынджык тайӧ небӧгсӧ кыкысь йӧзӧдлісны Эстонияын (1990, 2003). 1998 воын петіс финн (вуджӧдіс Ян Каплинский) да роч кывъяс вылын (вуджӧдіс Борис Балясный), 2002 воын – Францияын (вуджӧдіс Тарах Монтбелиалци).

Карл Ристикиви тӧдса и кызд литература туялысь. Тӧдса сылӧн «Эст литературалӧн история» (1954), «Бернарт Кангро» (1967) да А.Мягикӧд да Б.Кангрокӧд ӧтув дасьтӧм «Эст литература 1944-1972 вояся эмиграцияын».

Кувсис гижысь Стокгольмын 1977 воын.

Kojuigatsus – kauguseigatsus,
kahte harusse kasvav puu,
varjuotsija – tuulteotsija
metsa ja mere piirimaal.
Sünnihirm – surmahirm,
mõlemast otsast sõlmitud elulõng.
Olemine – mitteolemine,
üks neist on uni
ja teine ei ole sedagi.

И гортысь гажö вошö – и ылі муысь,
кык вожа быттьö пу.

Сайöд корсьысь – корсян төв
вөр да саридз костын.

И чужöмысь полан, – и кулöмысь,
кыкнан помсянь гөррдзöм олөм шöрт.

Олөм – кулөм,
öтиыс на пиысь – вөт,

а мөдсö весиг тадзи он шу.

* * *

Mis on mõisa metsa taga,
tagumise talu taga,
veski valge liiva taga,
suure silla selja taga?

Kes seal laulab laane taga,
mängib pilli mäe taga,
huikab udumetsa taga,
haugub aru otsa taga?

Mis tõuseb maast mügerik,
tapuaiast täpiline,
pinu tagant pikad kõrvad,
habemik ahjuvaremost?

Kes tuleb soost sarviline,
jõrve tagant järguline,
kadarikust kandiline,
kivi tagant krabaja?

* * *

Мый сэн, мыза вөр саяс,
бөрья хутор саяс,
изаніндор еджыд лыа саяс,
ыджыд послөн мыш саяс?

Коді сьылö сэн, сьöд вөр саяс,
ворсö джуджыд кыр саяс,
горзö руа вөр саяс,
увтö паськыд ыб саяс?

Мый кыпöдчö мусьысь рöча-гöрбаыс,
сад йöрысь чута-чутаыс,
пес чипас сайысь кузь пеляыс,
киссьöм пач сайысь кузь тошкаыс?

Коді локтö нюр вылысь сюраыс,
ты сайысь некымын судтааыс,
тусяпу сайысь нель пельöсаыс,
из сайсянь кватлалысьысь?

Ei, meie ei tule kunagi tagasi siia randa.

Laps, kes ehitas lautri kirjudest kividest
ja palja käsi püüdis ogarulle,
on ammugi surnud,
ammu ja aegamööda.

Ja see rand, mis kord oli noor
ning lõhnas esimest korda,
kevade rand oodates suve laineid,
pehmed linnupesad jahedail kivil,
võrgud, mis helkisid särjesapist,
esimene vesikaare tuul
üle lõpmatu lageda maa –
see rand on vana ja hall,
isegi kivid on surnud.

Ei, meie ei tule kunagi tagasi siia randa.

Aga nii kaua kui hingab meri,
sünnivad alati uued rannad.

* * *

Ог, ми некор нин ог волёй тайё берег вылас.

Сера изъясысь чом лосьёдысь
да куш киясён емалысь чери куталысь
кагаыс важён нин кулі,
важён и вочасён.

И тайё берегыс, коді коркё вёлі томён
да первойысь кёравліс,
тайё тувсовъя берегыс виччысис гождя гыяс,
ыркыд изъяс вылас лэбачьяслысь небыд позъяс,
чери сьёмён дзирдалысь тывъяс,
ва вывсянь помтём-дортём куш муяс пыр локтысь
асыв-лун төв –
тайё берегыс дзор да пёрысь,
весиг изъясыс кулісны.

Ог, ми некор бёр ог волёй тайё берегас.

Но кодыр саридзыс лолалё,
пыр чужёны выль берегъяс.

* * *

Meie juured ei ole lapsepõlves,
kodumullas ja maakamaras,
murukoplis,
kus aabitsalapsed mängivad.
Meie juured on igas paigas,
kust me kunagi mööda käinud.

Nii me kasvame virnrohu kombel
kinni hakates siit ja sealt.
Ja need lõputa keerlevad teed
ja need kauguses sinavad metsad,
unistuste mägedest rääkimata,
võõrad paigad ja võõrad nimed
saavad omaks ja uuesti võõraks.

Ei nad päriselt kao.
Äkki haljendab ränduri kepp
ning kasvatab juuri ja õisi.

* * *

Миян вужъясным абу челядьдырын,
чужан муын и му эжас,
абу туруна йöрын,
көн ворсöны посни челядь.
Миян вужъясным быдлаын,
кыті ми коркö ветлöдлім.

Быдмам быдлаö пысасьысь турун моз,
быдторсö кватитлам.
И тайö помтöм бергалысь туйясыс,
и тайö ыліын лöзалысь вөръясыс,
ог нин шу миян ыджыд көсйöмъяс йылысь.
йöз инъяс и йöз нимъяс
лолöны асөн, а сэсся бара öтдорөн.

Но найö дзикöдз оз вошны.
Öтчыд вежöдас ветлысьлөн беддыс,
лэдзас вужъяс да дзоридзалас.

* * *

Ka sisaliku tee kivil jätab jälje,
kuigi me seda ei näe.

Iga mõte, mis tuleb ja läheb,
jääb kuhugi alles.

See, mis sa naeratades kinkisid,
võib kunagi otsa saada,
aga naeratus jääb.

Rõõm, mida sa kinni püüda ei teadnud,
jääb igavesti ootama.

Isegi ütle mata jäänud sõnad
on mõttes öeldud
ja kuhugi tallele pandud.

Kuidas muidu meie lühikeste päevade arv
saab täita aja ääretud salved.

Kuidas muidu üksainus silmapilk
võib kivi paigalt veeretada.

See, kellele on vähe antud,
kannab seda oma südame kohal.

See, kellele on palju antud,
pillab kõik käest maha.

Kõigi teede pikkus ajas on võrdne.

* * *

И дзодзув кольö из вылын ассъыс коктуйсö,
кöть ми сійöс и ог аддзöй.

Быд волысь и мунысь мöвп
кытöнкö кольö.

Мый тэ козьнавлін нюмсорөн,
вермас коркö бырны,
а нюмьд кольö.

Радлун, кодöс тэ эн вермы кыйны,
нэмсö виччысьö.

Весиг шүтöм кывъяс

думысь шуöма

и кытчöкö пуктöма видзанінö.

Кыдз нö эськö миян лунъяслөн этшаник лыдыс
вермö тыртны кадыслысь пыдöстöм кудсö.

Кыдз нö эськö дзик öти здук
вермö вештыны ыджыд из.

Сійö, кодлы этша сетöма,
видзö тайö ставсö сьölöм бердас.

Сійö, кодлы уна сетöма,
гылөдö ставсö кисьыс.

Став туйяслөн кузьтаыс кад пытшкас öткодь.

* * *

Mängivad pillid, kuu on vees,
siin on sadam, meremees.

Laev on sadamas terve öö,
laud on kaetud – võta ja söö!

Viin on klaasis, käsi on soe,
homme ja ülehomm ei loe.

Tule ja tantsi, põrand on kuum,
aeg on lühike, lõpmatu ruum.

Lõpmatu meri. Siin on saar,
alati kaotanu võidukaar.

Tiivad saarte vahele sild,
iga täht on päikese kild.

Kildudest kokku mosaiik,
kuigi su võit on ainult viik.

Kuu on kõrgel, kaugel on kants,
neeme tipuni jätkub tants.

Neeme tipul on murdunud aer.
Naera, Odysseus, elu on naer!

Lõpuks, meremees, siin on maa,
siin on sadam ja Nausikaa.

* * *

Ворсöны гудöкъяс, тöлысьыс ваын,
Тані öд öзын, морякöй.

Карабыд войбыдсö сулалас портын,
Пызанвыв тырöма, сёй быттьö гортад.

Водкаыд стöкан тыр, шоналас киад,
аски да аскомысь мый талун миян.

Лок вай да йöкты, джоджыс тай шонтöм,
кадыс зэв дженьыд, ылдöсыс* помтöм.

Саридзыс помтöм. Тан тэнад діыд,
ворссьöм нин мортлы славалөн бияс.

Діяс кост поскыс – шевкнитчöм бордьяс
Быд чужöм кодзув – шонділөн торйыс

Торьясыс öтлаын чукöра серьяс**,
Кöть тэнад вермöмыд ворссьöм ни вермöм.

* *Ылдöс* – пространство.

** *Чукöра сер* – мозаика.

Тöлысьыс вылын, крепостьыс ылын,
Мыс помöдз мунö йöктöмлön гыыс.

Мыс помын виччысьö жугалöм пелыс,
Серав вай, Одиссей. Олöмыд – серам!

Медбöрын, морякöй, помасяс ваыс,
Тан тэнад öзын и Наусикаа*.

* *Наусикаа* – феакийскöй (др.-греч.) принцесса Навсикая. Сийö бурдöдiс Одиссейöс, кор сийö ёна доймалöмön воис Феакия берегöдз.

* * *

Kuidas võib öis, puhkenud elavast oksast,
toidetud mullast ja veest, õhu ja päikese poeg,
tule ja südame värvi, elu side eluga,
tarduda kiviseks kindluseks?

Kuidas võib laul, ilma et kordagi vaikiks,
kaotada viisi ja sõnad, hanguda tähtede reaks?
Kuidas tantsivad jalad kaovad sammude kajaks
kummaliselt murtud rötmiga?

Oli kunagi keegi,
kes tundis metamorfooside saladust.
Temast sai pagulane.

Homme astume laeva ja sõidame teise randa,
mitte et võimatut püüda – meri ja müürid on üks.
Pageda sellest, mis olnud, asjatuks kuulutas tarkus.
Isegi rumalus teab, et tulevik jääb.

* * *

Кыдз вермас ловъя чалльысь быдмём дзоридз,
муён да ваён вердём, сынёдлён да шонділён пиыс,
би да сьолём рёма, олёмлён олёмкөд йитөд,
пөрны чорыд изйё?

Кыдз вермас некор ланьтлытём сьыланкыв
воштыны кывъяс да шыладсё да пөрны шыпас радё?
Кыдз йөктысь кокъяс пөрöны
тешкодъ ритма воськовъяслён йөлөгаё?

Вөлі коркө кодкө,
коді төдіс вужвыйён вежсьöмыслысь гусяторсö.
Сійö эмигрантён лоис.

Аски пуксям карабё да мунам мөдлапöлас,
но ог сійён, мед кывны кывтёмсö –
саридз да берд* дзик өткодьöсь.
Пышйыны сыысь, мый вөлі, вежөр шуис ковтёмөн.
И весиг вежөртём төдö, мый локтаныс лоас.

* Берд – стен.

I

Ainult Maarjamaal maarja-sõnajalg,
neitsi jahe lehvik,
mille ta jaaniöö kastest röske
surub vastu pöske.

Varemeist mööda, rinnakust alla,
vanade puude all
mürgise juurega magusas maas
Dryopteris filix mas.

Pahklikust tüvest piilub drüaad,
ööl on üheksa poega.
Üheksa lillega padja all näed,
et üksi jääd.

Maarja, millal sa käisid me maal
ja paitasid sõnajalga?
Millal sa andsid talle oma nime?
Lase sündida ime!

Паперт турун

I

Марья муын* паперт турун,
гректём нывлысь өвтчан,
Иван лунлы воча войё
корсьны нылыс воис.

Киссьём керка дорті, увлань
важмём пуяс улын
яда вужйён юмов муас
Dryopteris filix mas.

Еретнича пучер сайын,
өкмыс пиян войлөн.
Юрлөс улын дзоридз – өкмыс**,
сөмын колян өтнад.

Марья, миян муёд кор тэ ветлін
да меліалін паперт?
Кор нимтін сійөс аслад нимён?
Вөч, мед лоас дивө!

* *Марья муын* – (тан) Эстония.

** Эстонияын Иван лунлы воча нывъяс кылісны өкмыс
сикас өкмыс дзоридзысь юркытш да сыён водлісны узыны.
Эскылісны: войнас воас жөникыс да пөрччас юркытшсө.

II

Arguse silmad on valvel
päevad ja ööd.

Arguse pilk on terav
kui liblikapüüdja nõel,
näeb liiga palju ja liiga vähe,
näeb sellest läbi, mis lähedal,
ja ei julge kaugele vaadata.

Arguse silmad on pärani
hirmul –
et keegi ei võtaks ta käest,
mida tal ei ole.

II

Родöмлön синъясыс сюсьöсь
лунын и войын.

Родöмлön видзöдласыс
бобув куталысьлön ем кодъ ёсь,
аддзö вывтi уна и вывтi этша,
аддзö пырыс матыссасö,
и оз лысьт ылö видзöдны.

Родöмлön синъясыс восьса
полöмсъыс —
мед некод эз мырдды сылысь сійöс,
мый сылön абу.

III

Sõnajalgu aknale, jääkristallidest
suletud aknale
pitseriks pannud öö.

Otsekui valged tardunud tiivad,
kadunud linnu külmanud vari.

Ähmane valgus kaugelt planeedilt
põrkab tagasi tinasest peeglist
miljoni aasta pärast.

Aeg tõmbub keerdu kui söestunud paber,
madu salvab iseenda saba.

Hermeetiliselt suletud ruumi saladust
ei lahenda Gideon Fell.

III

Паперт турунсö öшинь былö, йи хрустальöн
евттьöм öшинь былö

печать моз ляскис вой.

Быттьö еджыд кынмöм бордьяс,
вошöм лэбачлön йизьöм вуджөр.

Ылі планеталön чусыд югөр
тыдовтчö озысь рöмпöштанын
миллион во мысти.

Кадыс топалö сотчысь кабала моз,
кый курччас ассьыс бöжсö.

Топыда тупкöм жырлысь гусяторсö
оз тöдмав весиг Гидеон Фелл*.

* Гидеон Фелл – Д.Д.Каррлön романтьасын детектив-любитель.

IV

Tea nüüd! Ja mine siiski püstipäi
ka siis, kui ükski teine seda teed ei käi.

Et enam sa ei usu sõnajalaõit,
võib-olla on su kõige suurem võit.

Sa oled küllalt kaua üles roninud mäest,
nüüd hoopis kergem minna, kui sa viskad käest

kõik, mis sa kogusid, et sellest saaks su telk.
Ja kuigi silmale on valus mõõga helk,

mis pimestab – ta valgus sinu sisse jäi.
Sul pole enam vaja minna, ainult käi.

Või siiski, Sisyfos, sul kahju tühjast tööst?
Need päevad otsas on. Nüüd tunne rõõmu ööst.

Nüüd pole enam päikest, ainult muutlik kuu.
Kuid tea – ka sõnajalg on ükskord olnud puu.

IV

Өні төд! Да мунігад мед юрыд вөлі вылын
и весиг сэк, кор некод тайö туяс оз нин ылав.

Өд колөк, тэнад медся ыджыд вермөм,
мый паперт турунлы тэ өні эскыны он тэрмась.

Тэ кайин нөрыс паныд вывті дыр нин,
мед мунныд вөлі кокни, кисьыд пыркнит

став ассъыд өктөмтө, мед сэтысь кола* лоö другөн.
Көть синлы дойман шыпуртыслөн югөр,

синтөммөдө кодi – тэын югыд воссис.
Тэрмасьöмьд эштіс, өні надзөн осьлав.

Но колөк, тэд, Сизиф, век жаль жö весьшөр уджыд?
Но татшөм луньяс бөрын. Өні войлөн вуджөр.

И шондi өні абу, сөмын дзирня төлысь.
Но төд – и паперт турун пуөн коркө вөлі.

* Кола – шалаш.

I

Üks õhtu juhuslikult viis mind sinna,
üks vaikne tund nii kosutavalt tühi;
hall märtsilumi mähkis soikund linna
ja tõrjus meelest lähenevaid pühi.

Neonreklaam kui tuli külmas tuhas
mu silmis murdus mõttetumalt pooleks,
ma korraks olin minevikust puhas
ja tuleviku jätnud teiste hooleks.

Siit käigust tihti läbi käima harjund,
pilk vaevalt riivas nurgakino silti,
kus värvid ammu kähedaks end karjund,
et pakkuda üht vana naljapilti.

Üks lihtne, väike argipäeva ime,
kild tuhmis mäluprismas eksind valgust –
ma lugesin su unustatud nime
ja seisin oodates – seansi algust.

Вуджөръяслөн ворсөм

I

Со тайö рытыс нуис менö сэтчань,
и лönяс вöйис тайö рытья часыс;
а карыс мартлөн рудов лымйөн вевтьöм,
и паметь чышкис гажöдчöмлысь пассö.

Неон реклама – пöим пиын бияс
друг синъяс водзын кодкö быттьö оллис*,
ме здукөн вешті тöрытьялысь кияс
дай аскисö ме мукöдъяслы коли.

Мен тайö ветлан туйыс пырöм вирö,
да киноюөр ме нин сöмын синйи,
көн ваплөн дыр нин горзöмысла чирöм
лöz** гөлös вöзйис видзöдны тешкино***.

Дзик прöстöй, быд лун овлысь ичöt дивö,
чус паметь пытшкын вошлöм югыд битор –
ме сувті татчö – виччысьны сеанссö,
кор лыдди тэнсьыд вунöдлöм нин нимтö.

* *Оллыны (уд.)* – жугöдны.

** *Лöz* – сибдöм.

*** *Тешкино* – комедия.

II

See juhuskerge jällenägemine
kui võlulambist kerkiv suitsuvine,
mis inimkuju võtab ootamata,
välkvalgusena peatas ajaratta.

Kakskümmend aastat hoopis küll ei haju,
nad linalegi toonud lumesaju,
kuid selle varjus, kahjuks vilkuv-ruttav,
su nägu sama noor ja lähituttav.

Sa ise nüüd – kes teab küll kuidas, kuhu...
(Kus on kõik tuuled, enam mis ei puhu?)
Kask sinu õuegi ehk poetab sügiskulda –
sa oled seal, kust tagasi ei tulda...

Kuid masinlabaselt su noorus püsib –
kes nüüd veel surematuid värsse küsib?
Üks mõte mõrkjas kui poolvalmis mari:
ons inimesest püsivam ta vari?

II

Тайö здукыс – аддзысьöмлөн джынйыс,
быттö мойдса лампа лöня тшыньö,
тшыныс бара лои мортөн тöдтөг,
быттö кадыс другысь лои öдтöм.

Кызь вотö тай дзикöдзыс он сывды,
экран вылас лымсö вайис сымда,
лымйыс сайын, джынвыйö мед пöдса,
чужöмыд век том да вывтi тöдса.

Ачыд öнi – вöвлiн ли эн вöвлы...
(Кöнi тöлыс, кодi оз нин тöлöд?)
Кыз пу век на йöрад зарни кисьтö –
но тэ нин сэнi, кытысь он нин письты...

Но машиннöй томлун век на олö –
век на менсьым кувтöм кывбур корö?
Öти курыд мöвп тай менö йирö:
мортлөн вуджөр мортысь öмöй вира?

III

Siis polnud sa ainult vari
ja masina elutu kaja,
sa olid mäekünka hari,
kust leidsin uue raja.

Üks kivi, olgugi väike,
mis kallutas teisele teele.
Jah, kõiki neid eksikäike
ei jõuagi tuua meele.

Mis kunagi nooruseuimas
sai hulluse humalavihaks,
nüüd aastate rännakus tuimas
on kasvanud luuks ja lihaks.

Ja midagi enam ei muuda,
kas oli see hea või paha,
sest palju on, mida ei suuda,
ja palju, mida ei taha.

Ш

Эн вöв сэки тэ сöмын вуджөр
да машиналөн йöла горөн,
вöлін тэ джуджыд-джуджыд кырийөн,
кытысь аддзи ме выль туй гөрөд.

Öти изтор, мед абу ыджыд,
менö кежöдіс бокö важсьыс.
Мукöд туйяссö, кодöс вуджлі,
öні весиг ме ог нин казътыв.

Коді томдырся юмов руын
лои коддзöдан-ышман ваён,
öні кадыслөн мунан туйын
пырис меным нин вирö-яйö.

Öні нинöм нин меным вежны,
да и вежнысö ог нин көсйы,
öd ме унатор ог нин вермы
да и унатор ог нин көсйы.

IV

Ma veel ei teadnud, et see on patt,
kui teada sain, oli hilja,
sest hea ja kurja tundmise puust
ma sõin liig küpse vilja.

Kõik oli nii kevadvärske ja noor
kui kaste su kulmukaarel –
kuni teadmise päikeses kolletas kõik
mu üksinduse saarel.

Mu pilk ainult korraks surus su kätt,
ja sellest küllalt jätkus.
Ühel päeval üks ingel või paha vaim
mu tunnetelt tiivad katkus.

Ja nüüd, kui vari su noorusest
mulle tuttavalt pilgutab silma,
tean kahjuks, et sellest, mis sinult sain,
olen alati olnud ilma.

IV

Ме эг төд на, мый тайё грек,
а кор төдмалі, вөлі сёр нин,
лёк да бур костын бөрйысям век,
сөмын бөрйыныс ме тай сёрми.

Ставыс вөлі сэк тувсовъя, сөдз,
быттё синлысьяс вылад лысва,
кадыс вежис тай, нинөм он вөч,
өні өткэлун ваён ме мысся.

Өтчыд синйылі тэнсьыд ки –
тайё тырмымөн меным вөлі.
Менам бордъяслысь лэбан би
өдйё кусөдіс чизыр төлыс.

И кор төмдырся вуджөрыд – кый –
өні синмалё кусөм ловлы,
ме нин төда, мен сетлін тэ мый,
некор менамлөн эз и лолы.

V

Kuid palju on, mis suudab
ka sellest, mida ei taha, –
aeg pehkinud põrmuks muudab,
mis teele jäänud maha.

Ei olnud sa esimene,
sa viimaseks ka ei jäänud,
sest tüürita triiviv vene
teeb vooluga kaasa kõik käänud.

Nad polnud vari ja uni,
neist mõni mu kõrvalgi istus –
aeg seisis ja ootas, kuni
uus laine meid lahku kiskus.

Kuid alati tundsin su ära,
kui tihti sa kuju ei muutnud,
mu ulmade peegelsära
sa siiski peita ei suutnud.

Эм на унатор, мый ме верма,
весиг сыысь, мый ме ог көсйы.
кадыс нинөмө зэв өдйө керө,
мый ми туй вылас коркө воштім.

Эн вөв первойөн, код вылө ышті,
да и бөрьяөн шуны ог вермы,
юыс пелыстөг кывтысь пыжтө
аслас туйөд нин кылөдө-венө.

Мөдьяс вуджөрөн эз жө вөвны,
кодкө-й пукавліс матын-дорын.
сэки сувтлывліс кадыс көвны,
дыр-ө миянөс гыыс оз торйөд.

Но а тэнө ме пыр на төдлі,
көть тэ кутшөма эн и вежлась.
дзирыд югөрөн өзйысь лача
менсьым олөмыс эз и вежмав.

VI

Kuid lõpuks – kas see polnud kogu aja
muud midagi kui varjupilt ja kaja?
Kas siiski, kui mu kõrval olid sina,
muu polnud tõeline kui valge lina?

Ja sinu kiirgus, soe kui kevadtuule
õrn puhang, mis mind riivas, ainult luule
ja lapsik, pimesikku mängiv tuju,
üks igatsus, mis otsib oma kuju?

Ei tea. Ja kuigi vastus tõde tabaks,
me unenäoski ei saa päris vabaks,
ning luuleski jääb nõnda nõrgaks looja,
et oma loodud lõkkest ei saa sooja.

Jääb ainult tänumeelne alandlikkus
nii vastu võtta nagu suurim rikkus
kõik varjud, helgid, puhang suvesooja,
ja käia, kuni päike läheb looja.

VI

Но мый нө – ставыс тайö вöлі
куш вуджөр, öдвa кылысь йöла?
И весиг сэки, кор тэ орччөн вöлін,
экраныс сöмын збыльвылас и вöлі?

И тэнад ловлөн небыд тувсов кылöм
да инмöдчöмыд сöмын сылан,
куш дзебсясьöмысь челядь ногөн ворсöм,
да сöмын норлун, кодi асьö корсьö?

Ог тöд ме. Кöть и воча кывсö аддзам,
ми весиг вöтьясаным абу асьным,
и сылысь асьыс сылансö оз помав,
и аслас бипур дорас оз и шонав.

И кольö сöмын миритчöмөн овны,
мый козин пыдди олöм вöзйö ловлы
став вуджөрьяссö, бияссö да ваяс,
да шöйтны, кодыр шондiыс оз саяв.

VII

Veel loeksin kord su unustatud nime,
kuid juba keegi pooleks rebind sildi,
ja vaatekastist, mis on juba pime,
ei loodagi, et leian sinu pildi.

Nii, varju vari, enam me ei kohtu...
Või mine tea, kes tunneb kesköötundi!
Haud ammugi võib olla kasvand rohtu,
kui hauas puhkaja veel jälgib vana sundi.

Ei, hoopis sa ei sure nõnda kaua,
kui mõte sind kui tahes kergelt riivab.
Nii iga kord, kui katnud värske haua,
laev uueks tühjaks reisiks ankru hiivab.

Ja tagatalve halli tuisu trotsiks
ma mõtlen kevadeid, mis mööda läinud.
Jalg lumes nagu vanu jälgi otsiks,
kui keegi, kes on unes kodus käinud.

VII

Нөшта өтчюд эськө лыдди тэнсьюд нимтө,
сөмын кодкө нетшкөма нин серпас,
и экранысь, коді вывті өдйө пемдіс,
ог нин аддзы тэнсьюд ловъя сөстөм сертө.

Вуджөр-вуджөр, ог нин сэсся тэнө аддзыв...
Коді төдө бөрья войшөр кадсө ассъыс!
Гуын куйлысь, овлө, ставсө кылө-аддзө,
мед и гуыс важөн пырзьөма нин ачыс.

Он, дзикөдз кувны-бырны он на вермы,
кор мөвпыд инмөдчө на кокнилуннас.
Тадз шойна гусө сөмын вевттьөм бөрын
карабыс лэптө якөр водзө мунны.

И пемыд төлын, коді мекөд өні ворсө,
ме казътивла на важөн кольөм тулыс.
И лым вывсьыс важ коктуйясөс корся,
быттьө ловзьөм, коді коркө важөн кувліс.

Horsfjärden
Fantaasia g-moll

I

Peaaegu ütleks: Nüüd on jälle kevad,
nüüd sulab talv ja rännulauluks muutub
mu rindu kinni külmand paastuvaikus.
Peaaegu nagu eile, nagu mullu
lööb kohama seal kaljusaarte taga
mu lapsepõlve helkiv avameri –
kui ainult kohe armukade mõistus
ei tungiks läbi une pehme vaiba
ja seletaks, et sinu laevastiku
viib iga hommik tõeluskaridele.

Ometi –
meid kõiki maha jätab valge laev,
kuid sadamad on igale meist lahti.
Kui ainult unistada oleks mahti,
saaks ookeaniks umbne vanglakaev.

Хорсфьярден Фантазия g-моль

I

Ме шуи эськө: Öнi бара тулыс,
бара лымйыс сылө, сыланкывйөн туйö
петö морös пытшкын сибдöм кослун.
Тöрытья моз, вояс моз жö öнi
гызяс көнкö ыли дiяс сайын
челядьдырлөн саридз –
сöмын вежöктысь тай вежөр
бара торкис унлысь небыд вежös,
шуис, тэнад флотлөн мунан туйыс
быд асыв вемös рифьяс ылө.

И век жö –
миянös ставнымös кольö еджыд караб,
но öзыныс ставлы восьса.
Вöли кö кад мөвпавны та йылысь,
пöдöм юкмös лои эськö пыдöстöм саридзөн.

II

Rukis on õitsenud,
küpsemas kollaseks
lainetav vili,
sügise leib.

Korraks su juukseid
silitan käega
künnist veel mullase,
enne kui kaod.

Ikka ja alati
lähed sa ära,
enne kui hommikut
kuulutab lind.

Nii minu vaesuses,
nõnda mu näljas
lainetab küpsedes
võõraste leib.

II

Сюыс лэбзис,
кольквижён лайкъялө
воём тусьыс,
арлөн няньыс.

Өтчыд юрситө
малышта
муось киён,
воштөдзыд.

Вот таdzi пыр
тэ мунаи,
лэбачлөн
асья сыланөдз.

Менам голь олөмыи,
менаи тшыг олөмыи
лайкъялө йөзлөн
воысь нянь.

III

Imelised, pehmed, hallid,
ärarääkimata källid
on su silmad sumedad.

Tantsib säde kullakarva,
aga harva, üsna harva
peegeltähed tumedad.

Ikka mööda, päriveri,
üle noore avamere
põgeneb suu siiras pilk.

Ja sa ise vist ei teagi,
et nii peagi, et nii peagi
aurab kõrbes vihmatilk.

Ш

Шемӱс мича, небыд, рудов,
вывтӱ ёна меным дона
тэнад синъясыд.

Йӱктӱ наын зарни киньыс,
сӱмын шоча, ёна шоча
найӱ пемыдӱсь.

Сӱмын бокӱ, меысь бокӱ
пышйӱ тэныд видзӱдласыд
саридз вомӱныс.

Тэ и ачыд тӱдан он-ӱ,
мый зэв регыд, мый зэв ӱдйӱ
косьмас жарас ваыс.

IV

Nüüd lõhnab sadam kaugusest ja tõrvast,
kuldvikerkaari helgib õliseid.

Ma käin ja nagu mureleiva kõrvast
söön mälestusi lapsepõliseid.

Neist enamik jääb kinni kurgulakke
kui odraokas. Jälle kasvab öö.

Ma kannan võõralt laevalt võõraid pakke
ja kordan: elumõtte annab töö!

Ei – andke andeks! – iga valge puri,
mis lahkub, nagu lahti lõikab end.

Ja iga päevaga ma olen enam kuri,
ja enam ori, vähem teeniv vend.

IV

Өні өзын көралө ыліөн да сирён,
быттьө выя, дзирдалө югыд өшкамөшка.
Өтнам татөн ветлөдла, синва сорён йира
челядьдырса казтылөмьяс, кодьяс эз на вошны.

Унджыкыс тай на пиысь горшө лёкысь тасө
быттьө йики. Войясыс – бара тани ыджыд.
Йөзлысь көлуй кыскала, караб – йөзлөн паса,
доля аслым өтторья: олөм сөмын уджын.

Абу – абу тадзи тай! – дзик быд еджыд парус,
кодыр петө өзынысь, быттьө асьсө вундө.
Лунысь-лунө ёнджыка ёрчча лёкысь-скөрысь,
Ичөтмө тай удждонөй, вер кодь менам шудлун.

V

*Sing me a song of a lad that is gone,
say, could that lad be I?*

Minagi olin Arkaadia teel,
kuigi ma sündisin saunas.
Mõnikord mõtlen: ma läheksin veel,
muretu nooruk Arkaadia teel,
marssalikepike paunas.

Aga ma tean, et kaotasin käest
tee juba enam kui ammu,
ja et ma üksinda enese väest
leiaksin tee, mille kaotasin käest,
selleks ei ole mul rammu.

Kuhu ka lähen, seal vesi on ees,
vesi ja kõledad kaljud.
Lahkunud viimne kui lootsikumees,
lahkunud lauldes, et vesi on ees,
nii nagu laulavad paljud.

Nõnda ma istun ja tõesti ei tea,
vanduda ennast või saatust.
Ärge vaid öelge, et nõnda on hea,
nõnda on elu... Sest teie ei tea,
ei tunne mu isamaatust.

*Sing me a song of a lad that is gone,
say, could that lad be I?*

Аркадия туй вылын тшӱтш жӱ ме вӱлі,
мед кӱть и пывсянын чужсьӱм.

Бара кӱть ветла на, том зонлы – вӱля,
Юрад на шутлялӱ тӱлыс.

Маршаллӱн скипетрыс сӱӱрсьым.

Сӱмын ме тӱда, мый воштӱ нин, воштӱ
туйсӱ ме вывтӱ нин важӱн,
аслам нин вынӱясӱн бӱр сӱйӱс корсьны
вошӱм нин туйӱс бӱр корсьны
абу ни вынӱй, ни гажӱй.

Кӱть кодарӱ муна, куш быдлаын ва,
ва да куш бокьяса крежьяс.
мунӱма пыжаыс, нуӱма ва,
мунӱгас сьылӱма, водзын пӱ ва,
сьылансьыд кывьяс он вежлав.

Тадзи ме пукала, збыльыс ог тӱд,
ачымӱс ёрны-ӱ, олӱм.
Сӱмын эн висьталӱй, татшӱм пӱ рӱд.
татшӱм пӱ олӱмыс... Некод оз тӱд
кутшӱмджык горт воштӱм лолыс.

VI

Clementine!

(Oh my darling!)

Täna õhtul, kallid sõbrad,
relvavennad, kui üks mees
löögem kokku käed ja kannud,
unustagem kõik mis ees.

Esimesest klaasist saagu
vaikiv, vaikne mälestus.
Matkem maha kallid surnud,
lein ja hirm ja jälestus.

Teisest klaasist saagu soojus,
saagu hingelähedus,
kadugu kõik keelepaelad,
hääle roostekähedus.

Kolmandamast klaasist saagu
südamele väravad,
saagu valgus, milles jälle
kodurannad säravad.

Aga laul kui pooleks murdub –
ingel mõõgaga on ees...

You are lost and gone forever.

Dradful sorry...

VI

Clementine!

(Oh my darling!)

Талун рытнас, дона ёртъяс,
дона вокъяс, кисьтам вина.
лэптам чарка, медым миян
вунас став, мый водзын лоӧ.

Первой чарка медым лоӧ
казьтан ставлы, кодi муніс,
сюям тшӧтш ми уль му улӧ
полӧм, зывӧк, гажтӧмлунӧс.

Мӧдыс медым шоныд ваяс,
лов мед ловлы ёртӧн лоӧ,
кывным миян медым раззяс,
гӧлӧссыным чирӧм бырӧ.

Коймӧд чарка медым восьтас
миян сьӧлӧмъяслы ӧдзӧс,
лоас югид, кӧні яра
дзирдалӧ мед гортса ӧзын.

А кор сьылан миян сьывсяс –
Ангел водзын, киас шыпурт...
You are lost and gone forever.
Dradful sorry...

VII

All on tumeroheline, lainepehme voodi,
kõik on hõljuv, käes ja kaugel, unenäo moodi.

Sinna heita ühel õhtul päikesega koos,
eks see oleks kaunis nagu mõnes muistses loos.

Ja kui hommik paistab lainte varjukaarestikust,
siis sa sõidad üle minu välja saarestikust..

Sõidad avamerele ja oled noor ning puhas,
kui su palgelt soolavesi minu mõtted uhas.

VII

Улын пемыд турун рёма, гы кодъ небыд вольпась,
ставыс руын, тан и ылын, быттьö вöтын – вольсась.

Сэтчö шондікöд тшöтш водны, öти рытö водны,
тайö эськö вöлі мойдөн, важся мича мойдөн.

И кор асыв сэтысь петö, ыджыд гысьыс петö,
сэк и тэ тшöтш ме пыр петан, аслад гысь петан...

Восьса саридзö тэ кывтан, лоан том тэ, сöстöm,
сола ваыс бандзиб вывсьыд менсьым мöвпъяс босьтас.

VIII

Restorani sildil istub kana,
keda maaler kukeks kavatses.
Haav on noor, kuid mälestus on vana –
siia tulla tihti tavatses.

Kahupäine klaverit taob:
Swing-it! Swing-it!
Ettekandja on kahjuks
halvasti mingit.

Linal paraku on ikka plekid,
aga kaste haruldaselt hörk.
Siis veel olid leiva-, lihatshekid,
magustoidu ees veel olin nõrk.

Viiulist käsitöölisesell
mustlast palati pakub.
Kes küll ta juuksed ja näo
nii ühtlaselt läikima lakub?

Sinu käsi nagu ikka jahe,
kuid su hääles lausa priiskav soojus...
Aga äkki kasvas meie vahe,
ja ma tundsin, kuidas päike loojus.

J'attendrai...

Peatub kahvlite klõbin.
Sentimentaalsuse hüübes
iharusvõbin.

Ootan, ootan sind... Kui võidukindel,
nagu meri, mis kõik jõed joob.

Vaene, vaene sõdur külmal rindel,
keda igatsus siidnööri poob!

J'attendrai...

Hääl voolab kui magma.

Kui sügaval küll
võib olla see diafragma!

J'attendrai...

OH, SHUT UP!

VIII

Ресторан вывеска вылын курөг,
маяр эськө думыштрлөм петукөн.
Дойыс виль на, казтылөмыс дурө –
важөн татчө воливла нин.

Кудриаыс рояль кузя:
Swing-it! Swing-it!
Официанткаыс тай тані
лёка мавтөм синъяс.

Пызан дөра вылас чутъяс,
но подливаыс зэв чөскыд.
Сэк на вөлі яй-нянь чекъяс,
десертыд мен ёна муса.

Скрипка вылын ворсысь мортыс
чиган дорө пырны корө.
Код нө чужөмсө да юрсө
волявтөдзыс сылысь нюлөө

Тэнад кийд вывті көдзыд,
но, а гөлөс вывті шоныд...
сувтис коласаным көзөд,
кылі, кыдзи пуксис шонді.

J'attendrai...

клавишная шыыс лөнис.

Пуксис муслун көсйөм

өдва кывмөн лөняс.

Вичча, вичча тэнё... Верма

кыз юяс юысь саридз.

Көдзыд фронтвыв коньөр салдат,
шөвк гезыйс голя гөгөр.

J'attendrai...

Гөлөс быттьө магма.

Кутшөм пыдын вермас лоны

тайё диафрагма!

J'attendrai...

ОН, SHUT UP!

IX

Laev lõikab laineid nagu igas laulus
ja kõik on just seesama, mis on olnud,
nii algus, teekond, kaotused ja leiud,
ja uuesti kui Prometheus maksa
sa kasvatad, et jätkuks kotkatoitu.
Ning sama targalt, mõistlikult ja tuimalt
su kätte riidehoidja annab kulund kaabu.
Head aega siis! Head ööd! Sind ootab voodi
kui puusärk, ikka meelde tuletades,
mis muile mureks, mulle lohutuseks:

et kõik me seisame kord päris üksi,
kui paadimees meid sõuab üle Styxi.

IX

Ссыланын моз карабыс вундö валсö,
и ставыс сідз жö, кызди вöлі,
кыз заводитчöмыс, аддзöмьяс и воштöмьяс,
и бара Прометей моз печеньтö
быдтан, мед тырмас кутшлы.
И сідз жö тöлка, сямаа да кыз и пыр
гардеробщик сетас тэныд киссьöм шляпатö,
Став бурсö! Бур вой! Тэнö виччысьö грöб кодь
вольпась, кодi казтылö
мый öтияслы шог, меным сайкалöм:

мый ми ставөн коркö сулалам öткөн,
кор пыжаыс вуджödö миянös Стикс вомөн.

Fragmente
«Keelatud territooriumist»

I

See on sama taevask,
sama udu ja sama meri
ainult aimatud.

Alati lõpeb tee nagu peeglis,
tagasi sinna, kust tulin;
petlik terendus
sellest, mida ei olnud
mujal kui raamatus;
seegi jäi suletuks
viieendast pitserist peale.

See on sama taevask
ja sama öö,
aga tähed on kaugemal,
ja mulle ei ole jäänud enam
ühtegi valguseaastat.

**«Позьтём территорияс»
циклысь юкөнъяс**

I

Тайö сійö жö енэжыс,
сійö жö руыс да мореыс,
сöмын тöдмавтöм на.
Туйыс век помассьö рöмпöштанын моз,
бөр сэтчö, кытысь локтін;
пöрьясьысь вуджөр
сылöн, мый эз вöв
небöгын кындзи;
но и сійö коли пöдса
витöд печатьсянь.

Тайö сійö жö енэжыс
да сійö жö войыс,
но кодзувьяс былынöсь,
и меным эз коль
ни öти во.

II

Kõik möödunu saab unenäoks.
See oli kaunis, kuni
sa läksid, öeldes: Ma ei tea...
Nüüd oled ainult uni.

Ja meie öö, üks vaesemaid,
mis iial olnud kahel,
liig lühike, ja sellegi
mõök püsis meie vahel.

Nii keeldud kaevul valvates
jään januseks ja kaineks.
Su põse ainus puudutus
jääb üheksandaks laineks.

Su noorus, rikas soojusest,
mu poole hõõgust kargust,
ja ometi ei andeks saa
ma seda väikest vargust.

Kui lahkudes said unenäoks,
jäi karistus mu voodi.
Mu üksindus on sama suur
kui siis, kui maailm loodi.

Кольомаыс лоо вөтөн.
Вөлі лөсьыд, сөмын өтчыл
мунін тэ, да шуин: Ог төд...
Өні вөтыс сөмын колльччис.

Миян войным медся гөльыс,
кодi вөвлi коркө кыклөн,
медся дженъыд, да и сэнi
пуртыс өта-мөдөс юкис.

Пөдса юкмөс дорын войбыд
олi ме, да ылын ваыс.
Өтчыл инмөдчөмыд тэнад
коли өкмысөд тай ваййөн.

Тэнад вывтi шоныд томлун
өвтiс мелань көдзыд төлөн,
век жө прөститны он вермы,
кодi гусяторйөн вөлі.

Мунін тэ да лоин вөтөн,
вольпась менам мыжа коли.
Менам өткалунөй ыджыд,
сэтшөм жө, кор мирыс лои,

III

Miski ei kao.

Köidikud langevad, vermed jäävad,
ja mitte ainult unenäos,
millest väsinult ärkad.

Ma ei ärka kunagi rõõmsalt.

Magasin liiga kaua,
liiga rasked olid mu unenäod,
ja ma ei mäleta enam,
miks ma ärkasin.

Нинѡм оз вош,
Чепыс усьѡ, туйыс кольѡ.
И оз сѡмын вѡтын,
кытысь тэ мудзѡмѡн садьман.

Ме некор ог чеччы радліг.

Ме вывті дыр узи,
вывті сьѡкыд вѡліны менам вѡтъяс,
и ме ог нин помнит,
мыйла садьми.

IV

Rändaja, mine!
Ja kui sa kord jõuad
koju, siis ütle,
et mina jäin maha –,
ei, mitte teele,
sest teed ei ole.

Murul käimine keelatud!

Rändaja, mine,
ära mind oota!
Ja kui nad küsivad,
miks ma ei tulnud,
ütle, et mina ei saa
käia nooltega sunnitud teed
relvis valvuri saatel.

EI, ÄRA MINE!
Viibi veel, viibi!
Jäägu veel lootus
võllagi varjus,
et vahest käskjalg
vahusel hobusel
kihutab üles

keelatud klaasmäest
enne päikese loodet.

Ma ootan, ootan veelgi,
traataia vermed näol.

IV

Мунысь, мун!
Да кор воан
гортад, висьтав,
мый ме кольччи,
эг, эг туй вылын,
туйыс абу.

Газонъяс вывті ветлыны оз позы!

Мунысь, мун,
менö эн виччысь!
И юаласны кө найö,
мыйла ме эг лок,
висьтав, мый ме ог вермы
ветлöдлыны ньöвйөн тырём туйöд,
да оружиеа дöзьöритысьяс син улын.

ЭН, ЭН НА МУН!
Кольччыв на, кольччыв!
Мед кольö на лача
весиг öшöдан вуджöрын,
мый, гашкö, кодкö на
быгзьöм вöв вылын
лэбö вывлань

позьтӧм стеклӧ кыр кузя
шонді пуксьытӧдз.

Ме виччыся, век на виччыся,
чужӧмам ема сутуглӧн туйясыс.

Maa ja rahvas

I

Kõik mandrid on tõusnud merest,
kõik maad on olnud rannad,
kuigi meri neid enam ei mäleta.

Meie kõik seisame saarel,
kuigi me randa ei näe.

Vikerkaar, vikerkaar, kus on su algus?

Iga jalatäis maad on kellegi jälg,
iga peotäis mulda on kellegi käsi,
mis pudenend kellegi käest.

Valged tiivad, mustad tiivad –
öö ja päev, suvi ja talv,
tuhat aastat kui ainus silmapilk.
Kas kuuled:
üks linnuke laulab!

Kes olen mina,
et ma mõõdaksin loomispäevade pikkust?

I

Став муыс петіс морейсь,
став муыс вӧлі берегӧн,
кӧть морейс найӧс оз помнит.

Ми ставӧн сулалам ді вылын,
кӧть берегсӧ ог аддзӧй.

Ӧшкамӧшка, ӧшкамӧшка, кӧні тэнад пансьӧмыд?

Мулӧн быд весът кодлӧнкӧ коктуй,
мулӧн быд содзтыр кодлӧнкӧ кипас,
тайӧ содзтырыс киссьӧма кодлӧнкӧ киысь.

Еджыд бордъяс, сьӧд бордъяс,
вой и лун, гожӧм и тӧв,
сюрс во ӧти здук кодъ.

Кылан:

ӧти лэбач сьылӧ!

Коді ме сэтшӧмыс,
медым муртавы му пуксян лунъяслысь кузьтасӧ?

* * *

Kui päike ei möleta eilset päeva
ja tuul ei tule tagasi sama teed,
peab olema midagi muud, mis jääb
ja millele ehitab pesa
loomislugude lind,

et saaks õhtu ja hommiku kolmandaks päevaks,
et saaks maa ja meri ja rand.

Kõik on sündinud, kasvanud,
ei iial surnud,
ainult puhkama heitnud
ja ootama jäänud.

* * *

Шондіыс кө оз помнит төрытъя лунсө,
и төлыс бөрсө оз лок сійө жө туйөд,
колө мыйлыкө лоны, мый кольө
и кытчө позъясьө
муюгыдсө вөчысь лэбачыс,

медым лои рыт да асыв коймөд луннас,
медым лои му, и саридз, и берег.

Ставөн чужлісны, быдмисны,
некор эз кувлыны,
сөмын водөмны шойччыны
да виччысьөны.

II

Väljade valguses
sinakad jooned –
paastukuu alguses
ärkavad sooned,

murravad trotsides
talvise tõkke,
eksides, otsides
jõuavad jõkke.

Ratsuta, vahune –
milline uhkus!
Rahune – rahune –
meri on puhkus!

II

Лёзоват визъяс нин
ыбъяслён югыдас –
пырам на видзё* ми,
сёнъяс нин мугыдось**,

Жугласны сёнъясыс
кузь төвсё джуёдз***,
ёнмыштём вёньясён
воасны юёдз.

Быг пиын лэбыштöй –
ыкшаа, орччөн!
Лөнъыштöй-лөнъыштöй –
саридзын – шойччөг!

* Видз – пост.

** Мугыдось – асныра.

*** Джуёдны – набухать, отсыреть.

* * *

Iga vihmapiisk on olnud kellegi pisar,
ja mahl, mis kevadel valgetes kaskedes ärkab,
on veri, mis valatud kaugel lahinguväljal.

Ei, mitte nii, et ma tuleksin kunagi tagasi
ja avaksin võtmega ukse,
mis langes lukku mu selja taga.
See võti on kellegi teise käes
ja ust peab ta uuesti otsima.

Aga kui ta õhtul väsinult istub maha,
olen mina seal istunud enne teda,
ja see paik on õnnistatud paik,
sest see on kodu.

* * *

Быд зэр войт кодлönкö синва,
а тулысын еджыд кыдзясын садьмысь зарава –
кönкö ылын война вылын кисьтöм вир.

Ог шу, мый локті эськö коркö татчö бөр,
да осьті осьтанön менам мыш сайын
пöдлассьöм öдзössö.

Осьтаныс мöд мортлön кийн,
и öдзössö выльысь сылы колö корсьны.

Но кор рытнас сійö мудза пуксяс,
ме сэн пукавлі сыöдз,
тайö местаыс – вежа,
öд тайö – горт.

* * *

Ma ei ütle rahu, see sõna on liiga suur.
Ütlen puhkus, ase telkide all,
sest homme on jälle päev,
ja päike ei mäleta eilset päeva.

Vaata, meri on nagu peegel, seal peegeldub taevas,
aga ometi ainult peegeldus.
Ja rand on ainult sadam,
ühe tee lõpp, aga teise algus.

Keegi ei mäleta homset päeva
enne kui ülehomm
ja siis on juba hilja.

Kuidas võiksin siis ütelda: rahu on!?

* * *

Ме ог шу спокой, тайӧ кывйыс вывтӧ ыджыд.
Ме шуа шойччӧм, вевт улын вольпась,
сы вӧсна мый аски бара лун,
и шондӧйс оз помнит тӧрытья лунсӧ.

Видзӧд, саридзыс рӧмпӧштан кодъ, сӧнӧ тыдалӧ енӧж,
но век жӧ енӧжыс сӧмын серпас.
И берегыс сӧмын ӧзын,
ӧти туйлӧн пом, мӧд туйлӧн панас.

Некод оз помнит аскиа лунсӧ
аскомыссысь водзджык,
но сӧки сӧр нин.

Кыдз ме верма шуны: спокойыс эм!?

III

Lõikajad tulevad põllult,
ja kalurid tulevad merelt,
nende sammud on rasked koorma all.
Kõik on koorem, isegi armastus.

Vanad naised tulevad kirikust
ja noored poisid tulevad laadalt.
Pisarad on põhitud. Kuhu jäi naer?
Ikka on midagi jäänud maha,
ja kõigest on kahju, isegi leinast.

Ш

Вундысьяс локтöны ыбысь,
чери кыйысьяс – саридзысь,
сьöкыда восьлалöны нопъяс улын.
Ставыс сьöкыд, весиг муслун.

Пöрысь нывбабаяс локтöны вичкоысь,
том зонъяс – ярманга вылысь.
Синва чышкöма. Кытчö вошöма серам?
Век жö мыйкö да кольöма,
и ставыс жаль, весиг шогаландыр*.

* *Шогаландыр* – траур.

* * *

Kümme tuhat södurit tulevad koju
ja kolmsada ei tule kunagi tagasi.
See oli ammu ja kaugel maal,
seda on kerge mäletada.
Aga üks, kes koju ei tulnud,
kes mäletab teda täna, homme ja iga päev?
Nelikümmend aastat kõrbes – lühike uinak
Ölimäe jalal.

Kui tuhat aastat on ainult üks silmapilk
ja igavikulinnuke laulab,
mis on siis sellest, kes eile või teisel saarel.
(Homset päeva me nagunii ei mäleta.)

Kui nad istusid leiba võtma,
panid nad käed risti
nagu varjates, et need olid tühjad.
Keegi ei võtnud midagi endaga kaasa
ja tühjad käed said uuesti mullaks.

Kõik on meile jäänud,
maa, meri ja rand,
vihmapiisad ja pisarad,
ja mahl, mis kevadel valgetes kaskedes ärkab.

Kõik on meile jäänud,
tee ja sadam kahe teekonna vahel.

Aga kui me kord õhtul istume maha,
on seal istunud enne meid
kümme tuhat, kes tulid tagasi sõjast,
ja kolmsada, kes ei tulnud kunagi tagasi.

* * *

Дас сюрс салдат воёны гортаныс,
а куимсё некор оз локны бөр.
Тайё вёлі важён да ылі муын,
тайёс кокни помнитны.
Но өтикёс, коді гортас эз лок,
коді казътыштас талун, аски да и быд лун?
Нелямын во пустыняын –

Масличнõй кыр* горулын
дженъыдик шойччõм.

Сюрс воыс кõ сõмын здук
да йылавеклõн лэбачыс сьылõ,
мый сыысь, мый вёлі тõрыт либõ мукõд дї вылын.
(Аскиа лунсõ ми õд ог помнитõй.)

Кор найõ пуксисны сёйны нянь,
кресталісны кияснысõ,
быттõ дзебисны, мый киясныс кушõсь.
Некод нинõм сьõрсъыс абу босьтõма
и куш кияс бара лоины муõн.

* *Масличнõй кыр* (библ.) – Иерусалимлõн асыввылын. Тані Иисус Христос кайис енэжõ, висьталіс Иерусалим киссьõм йылысь.

** *Йылавек* – вечность.

Ставыс мянлы коли,
муыс, саридзыс и берегыс,
зэр войтьяс и синва,
и еджыд кыззясын тулысын садьмысь зарава.
Ставыс мянлы коли,
туй да кык туй костса öзын.

А коркө ми пуксям рытнас,
сэтчө, көн пукалісны миөдз
дас сюрс, кодьяс воисны война вылысь
да куимсё, кодьяс некор оз воны.

Sisukord

Kojuigatsus – kauguseigatsus...	6
Mis on mõisa metsa taga...	8
Ei, meie ei tule kunagi tagasi siia randa...	10
Meie juured ei ole lapsepõlves...	12
Ka sisaliku tee kivil jätab jälje...	14
Mängivad pillid, kuu on vees...	16
Kuidas võib õis, puhkenud elavast oksast...	20
Sõnajalad	22
Ainult Maarjamaal maarja-sõnajalg...	22
Arguse silmad on valvel...	24
Sõnajalgu aknale...	26
Tea nüüd!...	28
Varjumäng	30
Üks õhtu juhuslikult viis mind sinna...	30
See juhuskerge jällenägemine...	32
Siis polnud sa ainult vari...	34
Ma veel ei teadnud, et see on patt...	36
Kuid palju on, mis suudab...	38
Kuid lõpuks – kas see polnud kogu aja...	40
Veel loeksin kord su unustatud nime...	42
Horsfjärden (Fantaasia g-moll)	44
Peaaegu ütleks...	44
Rukis on õitsenud...	46
Imelised, pehmed, hallid...	48
Nüüd lõhnab sadam kaugusest ja tõrvast...	50

Minagi olin Arkaadia teel...	52
Täna õhtul, kallid sõbrad...	54
All on tumeroheline, lainepehme voodi...	56
Restorani sildil istub kana...	58
Laev lõikab laineid nagu igas laulus...	62
Fragmente «Keelatud territooriumist»	64
See on sama taevas...	64
Kõik möödunu saab unenäoks...	66
Miski ei kao...	68
Rändaja, mine!...	70
Maa ja rahvas	74
Kõik mandrid on tõusnud merest...	74
Kui päike ei mäleta eilset päeva...	76
Väljade valguses...	78
Iga vihmapiisk on olnud kellegi pisar...	80
Ma ei ütle rahu, see sõna on liiga suur...	82
Lõikajad tulevad põllult...	84
Kümme tuhat sõdurit tulevad koju...	86

Юриндалысь

И гортись гажö вошö – и ылі муысь...	7
Мый сэн, мыза вөр саяс...	9
Ог, ми некор нин ог волöй тайö берег вылас...	11
Миян вужъясным абу челядьдырын...	13
И дзодзув кольö из вылын ассыс коктуйсö...	15
Ворсöны гудöкъяс, төлысьыс ваын...	18
Кызд вермас ловъя чаллысь быдмöm дзоридз...	21
Паперт турун	23
Марья муын паперт турун...	23
Родöмлön синъясыс сюсьöсь...	25
Паперт турунсö öшинь ылö...	27
Öнi төд!...	29
Вуджөръяслön ворсöm	31
Со тайö рытыс нуис менö сэтчань...	31
Тайö здукуыс – аддысьöмлön джынйыс...	33
Эн вöv сэки тэ сöмын вуджөр...	35
Ме эг төд на, мый тайö грек...	37
Эм на унатор, мый ме верма...	39
Но мый нö – ставыс тайö вöлі...	41
Нöшта öтчид эськö лыдди тэнсьыд нимтö...	43
Хорсфьярден (Фантазия g-моль)	45
Ме шуи эськö...	45
Сюыс лэбзис...	47
Шемöс мича, небыд, рудов...	49
Öнi öзын көралö ылiön да сирөн...	51

Аркадия туй вылын тшӧтш жӧ ме вӧлі...	53
Талун рытнас, дона ёртъяс...	55
Улын пемыд турун рӧма, гы кодъ небыд вольпась...	57
Ресторан вывеска вылын курӧг...	60
Съыланын моз карабыс вундӧ валсӧ...	63
<i>«Позьтӧм территорияс» циклысь юкӧнъяс</i>	65
Тайӧ сійӧ жӧ енэжыс...	65
Кольӧмаыс лоӧ вӧтӧн...	67
Нинӧм оз вош...	69
Мунысь, мун!	72
<i>Страна да йӧз</i>	75
Став муыс петіс мореысь...	75
Шондіыс кӧ оз помнит тӧрытъя лунсӧ...	77
Лӧзоват визъяс нин...	79
Быд зэр войт кодлӧнкӧ синва...	81
Ме ог шу спокой, тайӧ кывйыс вывтӧ ыджыд...	83
Вундысьяс локтӧны ыбысь...	85
Дас сюрс салдат воӧны гортаныс...	88

Пасйодъяс вылө

Пасйодъяс вылӧ

Литературно-художественное издание

КАРЛ РИСТИКИВИ

ПОКА МОРЕ ДЫШИТ

Стихотворения на эстонском и коми языках

Перевод на коми Нины Обрезковой

Художник обложки – Мария Шишкина
Компьютерная верстка – Павел Симпелев

Подписано в печать 20.02.2010. Формат 70х90^{1/32}. Бумага
офсетная. Гарнитура «Times». Усл.печ.л. 3,5. Уч.-изд.л. 3,2
Тираж 500. Заказ № 1267.

Отпечатано с готового оригинал-макета в полном соответствии
с качеством предоставленных материалов в
ООО «Коми республиканская типография»
167000, г. Сыктывкар, ул. В.Савина, 81

ISBN 978-5-7934-0324-5

9 785793 403245

Карл Ристикиви (1912-77) - эстонский писатель
и исследователь литературы.

Автор трилогий («Огонь и железо», «В чужом
доме», «Сад»); («Горящий флаг», «Последний город»,
«Мчащийся в смерть»); («Фата», «Песня радости»,
«Ученик колдуна»);

(«Добрые сердца или два друга в Ференце»,
«Зубы дракона», «Двойная игра»),
романа «Римский дневник» и др.

Автор поэтического сборника «Путь человека».

С 1944 года жил в Швеции.

